Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
THL/3294/4.00.00/2026

Lausunto ehdotuksesta yhtenäisten hoidon perusteiden jatkuvan ylläpidon toimintamalliksi

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta yhtenäisten hoidon perusteiden jatkuvan ylläpidon toimintamalliksi. Hali pitää pysyvän, koordinoidun ja säännöllisesti päivittyvän toimintamallin luomista kannatettavana. Ajantasaiset ja valtakunnallisesti yhtenäiset perusteet tukevat potilaiden yhdenvertaisuutta, hoidon vaikuttavuutta ja sujuvia hoitoketjuja.

Ehdotuksen keskeinen puute on kuitenkin yksityisen terveydenhuollon roolin jääminen liian yleiselle tasolle. Yksityiset palveluntuottajat ja niiden asiantuntijat tulee huomioida järjestelmällisesti perusteiden valmistelussa, päivittämisessä, seurannassa, kuulemisissa ja viestinnässä. Osallistumisen ei tule jäädä tapauskohtaisen asiantuntijakuulemisen varaan.

Yksityinen terveydenhuolto on olennainen osa lähetteisiin ja hoidon porrastukseen perustuvaa kokonaisuutta

Toimintamalliehdotuksessa todetaan, että yhtenäiset hoidon perusteet ohjaavat julkisesti rahoitettua terveydenhuoltoa ja tulevat sovellettaviksi myös silloin, kun potilas lähetetään yksityiseltä sektorilta julkisiin palveluihin. Yksityisessä terveydenhuollossa laaditaan lähetteitä julkiseen erikoissairaanhoitoon muun muassa yksityisissä lääkäripalveluissa ja työterveyshuollossa. Yksityiset toimijat ovat siten käytännössä osa niitä hoitoketjuja, lähetekäytäntöjä ja hoidon porrastuksen rajapintoja, joita yhtenäisillä hoidon perusteilla ohjataan.

Jos perusteita valmistellaan pääosin hyvinvointialueiden ja yliopistosairaaloiden näkökulmasta, vaarana on, etteivät ne riittävästi huomioi lähettävän yksityisen terveydenhuollon toimintaympäristöä tai julkisen ja yksityisen palvelutuotannon rajapintoja. Tämä voi heikentää perusteiden käytännön toimivuutta, yhdenmukaista soveltamista ja hoitopolkujen sujuvuutta. Yksityisen sektorin asiantuntemus on tarpeen myös siksi, että valmistelussa voidaan tunnistaa mahdolliset tulkintaerot, tiedonkulun ongelmat ja tarpeettomat viiveet jo ennen perusteiden hyväksymistä.

Yksityisen sektorin osallistuminen tulee kirjata toimintamalliin konkreettisesti

Hali esittää, että yksityisen terveydenhuollon osallistuminen sisällytetään toimintamalliin seuraavasti:

- Ohjaus- ja yhteistyörakenteissa varmistetaan yksityisten terveyspalvelujen näkökulman säännöllinen edustus. STM:n ja THL:n virkavastuulla tapahtuva päätöksenteko voidaan säilyttää, mutta valmistelun tueksi tarvitaan pysyvä ja tasapainoinen yhteistyörakenne, jossa myös yksityinen sektori on mukana.
- Erikoisalakohtaisiin valmistelutyöryhmiin nimetään tarvittaessa yksityisen sektorin edustaja tai edustajia. Työryhmän kokoonpanossa mainitun eri toimintaympäristöjen huomioimisen tulee

tarkoittaa nimenomaisesti myös yksityistä terveydenhuoltoa. Aiheen mukaan on huomioitava esimerkiksi yksityinen perusterveydenhuolto, työterveyshuolto, erikoissairaanhoito ja suun terveydenhuolto.

- Kohdennetun kuulemiskierroksen vakituisiin vastaanottajiin lisätään yksityisiä terveyspalvelujen tuottajia edustavat tahot. Yksityisen sektorin kuulemista ei tule jättää vain harkinnan mukaan toteutettavaksi.
- Seurannan tietopohjaan sisällytetään yksityisten toimijoiden havainnot perusteiden soveltamisesta, lähetekäytännöistä ja julkisen ja yksityisen sektorin rajapinnoista. Myös uusien aiheiden ja päivitystarpeiden ehdottamisen tulee olla yksityisille toimijoille selkeästi mahdollista.
- Vuosittaiseen vuoropuheluun ja viestintään sisällytetään hyvinvointialueiden lisäksi yksityiset palveluntuottajat ja niitä edustavat järjestöt. Päivitettyjen perusteiden on oltava helposti löydettävissä ja hyödynnettävissä kaikissa toimintaympäristöissä.

Yhteenveto

Hali kannattaa ehdotettua jatkuvan ylläpidon toimintamallia, mutta katsoo, että sitä tulee täydentää yksityisen terveydenhuollon järjestelmällisellä osallistumisella. Koska yhtenäisiä hoidon perusteita sovelletaan myös yksityiseltä sektorilta julkisiin palveluihin lähetettäessä, yksityinen sektori ei ole vain ulkopuolinen sidosryhmä vaan olennainen osa perusteiden soveltamisympäristöä.

Yksityisen sektorin edustus valmistelutyöryhmissä ja yhteistyörakenteissa sekä osallistuminen kuulemiseen, seurantaan ja viestintään parantavat perusteiden laatua, toteuttamiskelpoisuutta ja yhdenmukaista soveltamista. Tämä tukee sujuvia hoitoketjuja ja potilaiden yhdenvertaista kohtelua riippumatta siitä, missä terveydenhuollon toimintaympäristössä hoito on alkanut.

Kunnioittavasti,

Sanna Aunesluoma
toimitusjohtaja
Hyvinvointiala Hali ry

Lisätiedot:

Emma Kajander
terveyspalvelujohtaja
emma.kajander@hyvinvointiala.fi
040 533 0980